

Prese un informācija

Eiropas Savienības Tiesa
PAZIŅOJUMS PRESEI Nr. 134/21
Luksemburgā, 2021. gada 15. jūlijā

Spriedums lietā C-795/19
Tartu Vangla

Igaunijas tiesiskais regulējums, ar ko ir paredzēta pilnīga neiespējamība saglabāt amatā ieslodzījuma vietas ierēdņi, kura dzirde neatbilst skaņas uztveres minimālajiem sliekšņiem, neļaujot pārbaudīt, vai viņš var pildīt savus pienākumus, ir pretrunā Savienības tiesībām

Ar šo tiesisko regulējumu ir radīta tieša diskriminācija invaliditātes dēļ

XX strādāja Tartu (Igaunija) cietumā par ieslodzījuma vietas ierēdņi gandrīz piecpadsmit gadus.

Šajā laikposmā stājās spēkā Igaunijas valdības Rīkojums Nr. 12 par ieslodzījuma vietu ierēdņu veselībai un veselības pārbaudes procedūrai, kā arī veselības apliecības saturam un formai izvirzītajām prasībām. Šajā rīkojumā tostarp ir noteikti šiem ierēdņiem piemērojamie skaņas uztveres minimālie sliekšņi un ir paredzēts, ka dzirdes pazemināšanās zem šiem sliekšņiem ir absolūta medicīniska kontrindikācija ieslodzījuma vietas ierēdņa pienākumu pildīšanai. Turklāt ar minēto rīkojumu attiecībā uz dzirdi izvirzīto prasību izpildes pārbaudē nav atļauts izmantot korekcijas līdzekļus.

2017. gada 28. jūnijā Tartu cietuma direktors atlaida XX no darba pēc veselības apliecības izdošanas, kas apstiprināja viņa dzirdes neatbilstību Rīkojumā Nr. 12 noteiktajiem skaņas uztveres minimālajiem sliekšņiem.

XX cēla prasību *Tartu Halduskohus* (Tartu Administratīvā tiesa, Igaunija), apgalvojot, ka šis rīkojums ietver diskrimināciju invaliditātes dēļ, kas neatbilst tostarp *põhiseadus* (Konstitūcija). Šī prasība tika noraidīta, bet *Tartu Ringkonnakohus* (Tartu apgabaltiesa, Igaunija) ar 2019. gada 11. aprīļa spriedumu apmierināja XX apelācijas sūdzību un konstatēja lēmuma par atlaišanu prettiesiskumu. Šī tiesa arī nolēma uzsākt tiesvedību par minētā rīkojuma tiesību normu atbilstības konstitūcijai pārbaudi iesniedzējtiesā *Riigikohus* (Augstākā tiesa, Igaunija). Norādot, ka pienākums pret personām ar invaliditāti attiekties tāpat kā pret citām salīdzināmā situācijā esošām personām bez diskriminācijas izriet ne tikai no Konstitūcijas, bet arī no Savienības tiesībām, pēdējā minētā nolēma uzdot Tiesai jautājumu par to, vai Direktīvas 2000/78¹ noteikumi nepieļauj šādu valsts tiesisko regulējumu.

Tiesas vērtējums

Tiesa, konstatējusi, ka Rīkojums Nr. 12 ietilpst šīs direktīvas piemērošanas jomā un ar to ir radīta atšķirīga attieksme, kas ir tieši balstīta uz invaliditāti, pārbauda, vai tā var tikt attaisnota, pamatojoties uz Direktīvas 2000/78 4. panta 1. punktu, saskaņā ar ko dalībvalstis var paredzēt, ka atšķirīga attieksme, kuras pamatā ir ar šo iemeslu saistīta īpašība, neveido diskrimināciju, ja attiecīgo profesionālo darbību būtības dēļ vai tajā sakarā, kurā tās veic, no šādas īpašības izriet būtiska un noteicoša prasība attiecībā uz profesiju – ar noteikumu, ka mērķis ir likumīgs un prasība ir proporcionāla. Ciktāl ar to ir atļauts atkāpties no nediskriminācijas principa, Tiesa atgādina, ka šī tiesību norma ir jāinterpretē šauri.

¹ Padomes Direktīva 2000/78/EK (2000. gada 27. novembris), ar ko nosaka kopēju sistēmu vienlīdzīgai attieksmei pret nodarbinātību un profesiju (OV 2000, L 303, 16. lpp.).

Tiesa it īpaši norāda, ka prasība būt spējīgam labi dzirdēt un līdz ar to atbilstība noteiktam dzirdes līmenim izriet no ieslodzījuma vietas ierēdņa pienākumu, kā tos ir aprakstījusi iesniedzējtiesa, rakstura un ka, ņemot vērā šo pienākumu raksturu un to izpildes apstākļus, tas, ka viņa dzirdei ir jāatbilst skaņas uztveres minimālam sliekšnim, var tikt uzskatīts par “būtisku un noteicošu prasību attiecībā uz profesiju” Direktīvas 2000/78 4. panta 1. punkta izpratnē.

Tā kā **Rīkojuma Nr. 12 mērķis ir aizsargāt personu drošību un sabiedrisko kārtību, Tiesa konstatē, ka šajā rīkojumā ir izvirzīti leģitīmi mērķi**, pēc tam izvērtē, vai tajā paredzētā prasība – ka ieslodzījuma vietas ierēdņa dzirdei ir jāatbilst skaņas uztveres minimālajiem sliekšņiem, neļaujot izmantot korekcijas līdzekļus atbilstības šiem sliekšņiem pārbaudes laikā, un neatbilstība tiem ir absolūta medicīniska kontrindikācija viņa pienākumu veikšanai, kas pārtrauc šo pienākumu veikšanu, – ir atbilstoša, lai sasniegtu šos mērķus, un vai tā nepārsniedz to, kas nepieciešams šo mērķu sasniegšanai.

Saistībā ar šīs prasības atbilstību Tiesa atgādina, ka tiesiskais regulējums var nodrošināt izvirzītā mērķa sasniegšanu vienīgi tad, ja tas patiešām atbilst vēlmei to sasniegt saskanīgā un sistemātiskā veidā. Proti, tā norāda, ka minētais rīkojums atļauj ieslodzījuma vietas ierēdņim izmantot korekcijas ierīces, izvērtējot, vai ir ievēroti tajā paredzētie standarti attiecībā uz redzes asumu, bet šī iespēja attiecībā uz dzirdi ir izslēgta.

Attiecībā uz minētās prasības nepieciešamību Tiesa atgādina, ka **neatbilstība Rīkojumā Nr. 12 noteiktajiem skaņas uztveres minimālajiem sliekšņiem pilnībā liedz pildīt ieslodzījuma vietas ierēdņa pienākumus, un šie sliekšņi ir piemērojami visiem ieslodzījuma vietas ierēdņiem bez jebkādam atkāpēm. Turklāt ar šo rīkojumu nav atļauts individuāli vērtēt ierēdņa spēju pildīt šīs profesijas pamatpienākumus, neraugoties uz viņa dzirdes traucējumiem.**

Tāpat Tiesa atgādina par darba devēja pienākumu, kas izriet no Direktīvas 2000/78 5. panta, veikt, ja tas vajadzīgs konkrētā gadījumā, atbilstīgus pasākumus, lai invalīds varētu iegūt darbu un strādāt, ja vien šādi pasākumi neuzliek nesamērīgu slogu šim darba devējam. Šajā ziņā Tiesa konstatē, ka **Rīkojums Nr. 12 neļāva XX darba devējam pirms viņa atlaišanas veikt pārbaudes, lai noskaidrotu, vai ir iespējami tādi atbilstoši pasākumi kā dzirdes aparāta izmantošana, viņa atbrīvošana no pienākuma pildīt uzdevumus, kuru veikšanai ir jāsasniedz prasītie skaņas uztveres minimālie sliekšņi, vai arī iecelšana amatā, kurā nav nepieciešams sasniegt šos sliekšņus**, un nav sniegta neviena norāde par to, ka šādi pasākumi būtu radījuši, iespējams, nesamērīgu slogu.

Tādējādi šķiet, ka šajā rīkojumā ir noteikta prasība, kas pārsniedz to, kas ir nepieciešams izvirzīto mērķu sasniegšanai.

Tiesa secina, ka Direktīvas 2000/78 2. panta 2. punkta a) apakšpunkts, 4. panta 1. punkts un 5. pants **nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, ar ko ir paredzēta pilnīga neiespējamība saglabāt amatā ieslodzījuma vietas ierēdņi, kura dzirde neatbilst šajā tiesiskajā regulējumā noteiktajiem minimālajiem skaņas uztveres sliekšņiem, neļaujot pārbaudīt, vai šis ierēdnis var veikt minētos pienākumus vajadzības gadījumā pēc saprātīgu pielāgojumu noteikšanas** šī 5. panta izpratnē.

ATGĀDINĀJUMS. Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ļauj dalībvalstu tiesām to tiesvedības ietvaros uzdot jautājumus Tiesai par Savienības tiesību interpretāciju vai Savienības akta spēkā esamību. Tiesa neiztiesā strīdus, ko izskata valstu tiesas. Valsts tiesai ir jāatrisina lieta saskaņā ar Tiesas nolēmumu. Šis nolēmums līdzīgā veidā ir saistošs citām valstu tiesām, kurām ir jāatrisina līdzīgas problēmas.

Neoficiāls dokuments plašsaziņas līdzekļu vajadzībām, kas Tiesai nav saistošs.

Pilns [sprieduma teksts](#) tiek publicēts CURIA tīmekļvietnē pasludināšanas dienā.

Kontaktpersona presei: Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127